

Ungváry Krisztián

Új honfoglalás - politikai szimbolika a Horthy-rendszer második felében

Előadásomban áttekintem a legfontosabb politikai szimbólumokat és ezek előzményeit a XX. század elejétől a Horthy-rendszer virágkoráig. Külön foglalkozom a viselettörténet (egyenruha, díszmagyar, katonai- és pártjelvények) kérdésével. Magyarországon a nemzeti romantika már a XIX. század második felétől új politikai szimbólumokat kezdett el használni. Ezek elsősorban a magyarság ázsiai származására utaltak. Az "eredeti gyökerek"-re történő hivatkozásnak ebben az időben még csak az volt a szerepe, hogy a magyarságot is a "nagy" népek sorába emelje. E nagy hatalmi gondolat köré Turanizmus néven önálló ideológia is szerveződött. 1920 után ezeknek a szimbólumoknak megváltozott a jelentése: a vesztes világháború, a modernitásban történt mérhetetlen csatlódás felértékelte a romlatlannak tűnő, keleti, ázsiai származást, valamint az ezzel kapcsolatos szimbólumokat. A nemzeti szimbólumok iránti igényt fokozta, hogy a politikai elit a nemzetiségek elszakadásából nem azt a következtetést vonta le, hogy a korábban követett, asszimilálódást erőltető politikája helytelen lett volna, hanem azt, hogy a katasztrófát éppen a nem elég határozott nacionalista politika okozta. Ebből adódott az ősmagyar nemzeti szimbólumok (Turán, Turul, Csodaszarvas stb.), reneszánsza 1920 után.

A politika új elemeként tűntek fel 1920 után (de leginkább az 1930-as években) a különféle újpogány vallást hirdető szimbólumok és mozgalmak. Ebben a nyugati civilizációval kapcsolatos kiábrándultságnak, a trianoni békekötésnek, Magyarország sajátos és torz polgári fejlődésének egyaránt szerepe volt. A "keresztény-nemzeti" kurzus igyekezett ezeket a jelenségeket korlátozni, de minden jel arra mutat, hogy a lakosságban nagy igény mutatkozott az effajta szimbólumok iránt. A rendszerváltás utáni évek egyik meglepetése az újpogányság megjelenése. A "Pilis szívcsakrája", a táltosok vagy a Turul-kultusz sokakra az újdonság erejével hatnak, holott történelmi gyökereik mind az 1930-as évekre nyúlnak vissza.